

Patoloji uzmanlık eğitimi: Genel değerlendirme

Resident training in pathology: General overview

Beyhan DEMİRHAN

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Patoloji Anabilim Dalı, ANKARA

ÖZET

Ülkemizde tıpta uzmanlık eğitiminin niteliği; yasal düzenlemelerdeki karmaşadan etkilenmektedir. Bir çok tıpta uzmanlık eğitim dalı, federasyonları veya dernekleri aracılığı ile açıkları kapatmaya çalışmaktadır. Patoloji Dernekleri Federasyonu eğitim komisyonu "Patoloji Uzmanlık Eğitimi Programı" ve "Asistan Çalışma Karnesi" hazırlayarak çalışmalarına başlamıştır. Uzmanlık eğitimi ile ilgili paneller bu çabaların bir parçasıdır. Bu ilk panelde kurum dışı rotasyon gereksinimleri de ele alınmıştır. Rotasyonların sempatik ilişkiler yerine federasyon aracılığı ile düzenlenmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Eğitim sistematik yaklaşım gerektirmektedir. Uzmanlık eğitimi verilen kurumlarda eğitim birimlerinin olması ve eğitim biriminin başında bölüm başkan/şef yardımcısı konumunda deneyimli bir eğiticinin bulunması; sorunların çoğunun çözümünü sağlayabilir. Eğitim birimleri aracılığı ile gerçekleştirilecek olan uzmanlık eğitim programları, asistan çalışma karneleri, yazılı geri bildirimler ve yeterliliğe dayalı asistan eğitimi ve değerlendirmeleri; ülkemizde de patoloji uzmanlık eğitiminde asistan ve eğitici memnuniyetini artıracaktır.

Anahtar sözcükler: Eğitim birimi, rotasyon, yeterliliğe dayalı asistan eğitimi, değerlendirme

ABSTRACT

The chaos in the law related to "regulations of medical specialty" has negative effect on the training of pathology residency programs in our country. There are enormous effort to close the gap by the medical specialists via their societies or federations. Training in pathology commission of Federation of Turkish Pathology Societies has finished their work related to "The schedule of training of pathology residency" and "logbook". The panel deals with training in pathology residency are part of these efforts. Requirements of rotations to the other institutions were treated too. It is considered more appropriate that the federation regulates rotations for sub specializations. Systematic approach is requiring for education. Each pathology department should have an education team. It is recommended that a senior pathologist become the head of the team. This organization could solve the most of the problems. Satisfaction of residents and trainers will be increased by the schedule of training of pathology residency; logbook, written feedbacks and competency based resident training and assessment that organized by these education teams/units.

Key words: Education team-unit, rotation, competency based resident training, assessment

GİRİŞ

Patoloji Uzmanlık Eğitiminin niteliğinin artırılması, zorunlu temel uygulamaların her eğitim kurumunda benzer şekillerde gerçekleşmesi herkes tarafından arzu edilmektedir. Bu hedefin gerçekleşmesi ise eğiticiler ve uzmanlık öğrencilerinin biraraya gelerek sorunlara ortak çözüm yolları bulmaları ile mümkün olacaktır.

Bu çalışma, 25 Ocak 2008 tarihinde, Ankara Patoloji Derneği Bilimsel Toplantıları çerçevesinde Ankara Başkent Üniversitesinde yapılan Patoloji Uzmanlık Eğitimi Panelinde sunulmuştur.

Alındığı Tarih: 12.02.2008

Kabul Tarihi: 22.02.2008

Yazışma adresi: Prof. Dr. Beyhan Demirhan 12. Sok. No:7 Bahçelievler, Ankara

Dünyadaki uygulamalar da bunu göstermektedir. Bu yazıda; eğitim paneli aracılığı ile biraraya gelen eğitici ve asistanların elde ettikleri ve rilerin bir kısmının yorumları ve sorunlara öneriler sunulmaktadır. Ayrıca hem ülkemizde, hem de yurt dışındaki patoloji uzmanlık eğitiminin halihazırdaki durumu özetlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak; her eğitim kurumunun, kendi eğitim yöntemindeki iyileştirme çabalarına ışık tutması amaçlanmaktadır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Ankara'da patoloji uzmanlık eğitimi veren 10 kurumun eğitici ve asistan temsilcilerinin bi-

raraya gelerek hazırladıkları raporlar ayrı ayrı değerlendirildi. Ortaya konan sorunlara çözüm önerileri geliştirildi. Temel teşkil etmesi amacıyla; ülkemizdeki yasal durum Sağlık Bakanlığı ile Türk Tabipleri Birliği kaynaklarından araştırıldı. İnternet aracılığı ve kişisel görüşmelerle Amerika Birleşik Devletleindeki patoloji uzmanlık eğitimi çalışmaları ve şu anki uygulamalar konusunda bilgi edinildi.

BULGULAR

Bu bölümde ülkemizde ve yurtdışındaki patoloji uzmanlık eğitimi ile ilgili elde edilen bilgiler verilmektedir. Ayrıca bazı anket sonuçları da yeniden vurgulanmaktadır.

ULUSAL DÜZEYDE PATOLOJİ UZMANLIK EĞİTİMİNİN YASAL DURUMU

Ülkemizde mezuniyet sonrası tıp eğitiminin esasları, ilk defa 11 Nisan 1928 tarih ve 1219 sayılı “Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunun” 9. maddesinin Sağlık Bakanlığı’na verdiği yetki ile çıkarılan “Tababet Uzmanlık Tüzüğü”ne göre düzenlenmeye başlamıştır. Ara düzenlemeler ile 1962 yılında “Tababet Uzmanlık Tüzüğü” adını alan 5. tüzükten sonra 1973 yılında halen bazı maddeleri geçerli olan 6. tüzük yürürlüğe giriyor. 1993 yılından sonra “Uzmanlık Tüzüğü Tasarı Taslakları” dönemi başlıyor (1). Bir çok hükümet değişikliği ile birlikte 17. tasarı taslağı “Tıpta Uzmanlık Tüzüğü” adıyla 19 Haziran 2002 tarihinde yedinci tüzük olarak yürürlüğe giriyor (2). Bu tüzükle birlikte 2000’i aşkın davanın açıldığı uzun hukuki süreç başlıyor. 2002 tarihli tüzükle Patoloji Uzmanlık Eğitiminin süresi 3 yıldan 4 yıla çıkarılmıştır. Bu tüzükte asistan karneleri tanımlandı. ÖSYM’nin yapacağı ve asistanlığın son yılında girilecek bir yeterlilik sınavı getirildi; ancak hukuksal sorunlar nedeniyle uygulamaya başlanamadı. Bu tüzükte Tıbbi Patoloji’nin ikişer yıllık Sitopatoloji, Dermatopa-

toloji ve Nöropatoloji yan dalları bulunmaktadır.

Tıpta uzmanlık eğitiminde taraflar; Sağlık Bakanlığı, Yüksek Öğrenim Kurulu, Türk Tabipleri Birliği ve Uzmanlık Dernekleri’dir. Tıpta Uzmanlık Tüzüğü’nde yer alan tıpta uzmanlık kurulu, eğitim kurumlarını değerlendirme komisyonu, uzmanlık dalları eğitim ve müfredat komisyonlarında; tarafların temsil sayıları ve komisyonların yetki sınırları hukuksal tartışmanın en önemli boyutunu oluşturmaktadır. Diğer bir hukuki sorun ise yan dallar konusundadır.

Tıpta Uzmanlık Eğitimiindeki yasal boşluklar nedeniyle uzmanlık dernekleri bu boşluğu doldurmak yolunda çeşitli çabalara girmişlerdir. TTB Uzmanlık Dernekleri Koordinasyon Kurulu bunun başlangıç aşamasıdır. Sonrasında uzmanlık dernekleri “yeterlilik sınavları, yaz-kış eğitim okulları, kurumların “akreditasyon” ziyaretleri gibi değişik ülke çapında eğitimle ilgili çalışmalar yapmışlardır-yapmaktadırlar. Çiçeği burnunda Patoloji Dernekleri Federasyonu (PDF) 1. Olağan Genel Kurulu’nu 8.5.2006 tarihinde Çeşme’de yapmıştır (3). Bu toplantıda kurulan Eğitim Komisyonu üyeliklerine Dilek Yılmazbayhan, Beyhan Demirhan, Ender Düzcen, Kemal Bakır, Binnur Önal ve Nesimi Büyükbabani seçilmişlerdir. Patoloji Dernekleri Federasyonu Eğitim Komisyonu kısa bir zaman sürecinde çalışmalar yapmış, Tablo 1’de sunulan kısa ve uzun dönemli hedefleri belirlemişlerdir.

Tablo 1. Patoloji Dernekleri Federasyonu Eğitim Komisyonu’nun hedefleri.

I-Kısa dönem amaçlar

Uzmanlık eğitim programı hazırlanması

Asistan görev tanımı, organizasyon, iş şemalarının geliştirilmesi

Asistan karnesi çerçevesinin çizilmesi

Eğitim ile ilgili pratik dökümanların hazırlanması

II-Uzun dönem amaçlar

Kurumlar arası rotasyon programlarının düzenlenmesi

Eğitim ile ilgili seminerler düzenlemek

Sınav-ölçme değerlendirme yöntemlerinin organizasyonu

Yan dal eğitim programlarının hazırlanması

Eğitim komisyonu uzmanlık eğitim programı ve asistan karnesi çalışmasını büyük oranda hazırlamış bulunmaktadır.

EĞİTİCİ VE ASİSTAN TEMSİLCİLERİNİN ANKET SONUÇLARI İLE İLGİLİ VERİLER

A-ROTASYONLAR

Kurumların rotasyon gereksinimleri ve rotasyona asistan kabul edebilecekleri alanlar, kurumlara sorulduğunda aşağıdaki tablodaki gibi bir sonuç elde edildi.

Tablo 2. Ankara'daki 10 eğitim kurumunun rotasyon gereksinimleri ve eğitim verebilecekleri alanlar.

ROTASYON GEREKSİNİMLERİ VE KURUM SAYILARI	
Otopsi	2
Akciğer patolojisi	1
Kemik iliği patolojisi	1
Kemik patolojisi	1
Jinekopatoloji	1
Nefropatoloji	1
Sitoloji	1
Dermatopatoloji	1
Karaciğer patolojisi	1
EĞİTİM VERİLEBİLECEK ALANLAR VE KURUM SAYILARI	
Nefropatoloji	1
Karaciğer patolojisi	1
Hematopatoloji	2
Dermatopatoloji	2
Kemik ve yumuşak doku patolojisi	1
Tiroid patolojisi	1
Transplantasyon patolojisi	1
Nöropatoloji	1
Gastrointestinal sistem patolojisi	2
Meme patolojisi	1
Baş boyun patolojisi	2
Sitoloji	1
Üropatoloji	1
Genel patoloji	1
Kas patolojisi	1

Yukarda da görüldüğü gibi otopsi, akciğer patolojisi ve jinekopatoloji alanları dışında rotasyon gereksinimi Ankara ili içinde çözülebilmektedir. Rotasyon esasları ile ilgili federasyon tarafından düzenlenecek bir yönerge yol gösterici olacaktır.

B-ASİSTAN TANIMLARI, EĞİTİCİ SORUMLULUKLARI

Altmış dört eğiticinin doldurduğu açık uçlu ankete verilen yanıtlar, aşağıdaki gibi eğiticiler grubu tarafından gruplandırıldı. Aşağıdaki beklentiler doğrultusunda ulusal çapta patoloji

eğitiminde yeterlilik esasları belirlenebilir. Bu esasları; PDF Eğitim Komisyonu belirleyebileceği gibi kurumların eğitim birimleri sorumlularının biraraya gelerek oluşturacakları komisyonlar veya alt gruplar alternatif yaklaşımlar geliştirebilirler. Öneriler federasyon dergisinde yayınlanabilir. Önemi nedeniyle asistan görev tanımları ve eğitmen sorumlulukları bir kısmının altı çizilerek tekrar belirtilmektedir.

Asistanın görev tanımı

Özveri ile çalışma
Makroskopik değerlendirme yapma
Mikroskopik tarif yapabilme, ön tanıyı değerlendirebilme, uygun boya isteyebilme, kitaplardan uygun yerleri okuyabilme
Rutin işleyişte öğrenebildiğini öğrenme
Rutin işleyişe katılma
Makale, seminer sunma
Teorik bilgi edinme
Yenilikleri ve güncel patoloji bilgilerini takip etme
Branşı ile ilgili bölüm dışı toplantılara (kongre, sempozyum, kurs vs vs) katılma
Hastaların eksik bilgilerini klinik ile iletişim kurarak öğrenme
Ulusal ve uluslararası kongre ve sempozyumlarda sunum yapma
Bilimsel bir çalışma planlama, uygulama ve yazım aşamasında bulunma
Kendinden sonra gelenlerin eğitimi ile ilgilenme
Hocalarının verdiği tüm görevleri yapma
Bulunduğu kurum ve ortam şartlarına uyum sağlama
Rutin laboratuvar tekniklerini uygulama (doku takibi, bloklama, gömme, kesit alma, boyama, immünohistokimyasal boyama ve histokimyasal boyama)
Bilimsel ve eğitim çalışmalarında öğretim üyelerine yardım etme
Rutin işleyişte inisiyatif kullanarak işleyişi değiştirmeye çalışmama
Otopsi yapma ve rapor hazırlama
“Frozen” kesme, boyama ve ön tanı verme
Tıp öğrencilerine laboratuvar dersi verme

Klinikopatolojik toplantı sunma
İngilizce ve Türkçe makale yazma

Eğitmenin asistan eğitimindeki sorumluluğu

Asistanın görev tanımı içinde olanların hepsini asistana öğretebilmek !!!

Makroskopi ve mikroskopik incelemede temel bilgileri vermek (Tanı algoritmalarının, IHK, HK gibi özel tanı yöntemlerinin sistematik şekilde öğretilmesi)

Asistan eğitiminde asistanın kıdemine göre yol göstermek

Deneyim aktarımında teorik ve pratik olarak bilgi aktarımı

Proje yazma, araştırma yapma, sonuçlarını yazmayı öğretmek

Etik, ekip çalışması, hekim-hekim, hasta-hekim ilişkilerinde beceri ve tutum rol model olmak, kolaylaştırıcı rol oynamak

Patoloji uzmanı olmanın bilincini ve sorumluluğunu öğretmek

Doğru kaynaklardan doğru ve etkili öğrenimi sağlamak için rol göstermek

Klinik çalışmalara uyumunu sağlamak

Akademik ve özel hayat sorunlarında danışman olmak (kılavuz olmak)

Öğrenci dersi gibi asistan dersi vermek

Asistan dersi vermek ve derslerini aralıklı olarak tekrarlamak

Metodoloji öğretmek

Rotasyonlarla, eğitiminin verilemediği konularda eksikliğini giderebilmek

Meslek ilkeleri ve takım çalışmasını öğretmek

İsteyen asistana araştırma imkanı tanımak

Bu branşı sevip sevmeyeceğine karar vermesinde yardımcı olmak

Bilgisayar ortamının çok faydalı ve kaçınılmaz olduğunun farkında olmasını sağlamak

Asistanı eğitimi sırasında denetlemek

Birinci görevlerinin hastaya zarar vermemek olduğunu öğretmek

Ulaşılabilir olmak

Analiz ve sentezi öğretmek

Eğitim sonrası meslek hayatını planlamada yardımcı olmak ve gerçekleştirme aşamasında des-

tek olmak

Asistan eğitimini planlamak, organize etmek, içeriğini belirlemek ve seviye tespiti yapmak

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ PATOLOJİ UZMANLIK EĞİTİMİ ÖRNEĞİ

Amerika Birleşik Devletleri Mezuniyet sonrası tıp eğitiminin akreditasyonu komisyonu patoloji asistanların eğitilmesi ve değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gereken 6 yeterlilik alanı tanımlamıştır. Bu alanlar aşağıdaki alt başlıklarla özetlenebilir (4,5).

1) Olgu takibi

Tanısal ve prognostik öneme özellikle dikkat ederek, materyalin standart makroskopik tanım, diseksiyon ve parça alımında yeterli olma,

Olgunun özelliğine göre makroskopik standarttan sapmanın gerektiği durumları bilme,

Materyali fotoğraflamada yeterli olma,

Mikroskopik değerlendirme öncesi istem, kağıdındaki klinik kısaltmaları anlama, ön tanıları okuma,

Uygun ayırıcı tanıları üretme,

Olguların hızla rapor edilmesini kolaylaştırma: Makroskopik tanımları düzeltme, kesitleri önceden inceleme

Olguya ait önceki incelemeler varsa, bunları yeniden bakılmaya hazır etme

2) Tıbbi bilgi

Materyalin inceleme sürecinde yanıtlanması gereken klinik sorulara; istem formundan, yapılan işlemde, elektronik ortamdaki tıbbi bilgilerden yararlanarak yanıtlar aramak,

Uygun mikroskopik ayırıcı tanıları belirleyebilme

Ayırıcı tanı için uygulanabilecek özel patolojik yöntemleri anlayabilme,

Varılan tanının klinik ve prognostik önemini anlama,

Klinisyenin hastayı tedavi ederken gereksinimi olacak, patoloji raporunda belirtilmesi gereken

verileri anlayabilme

3) Pratiğe dayalı öğrenme ve gelişme
Aktif olarak ek klinik bilgi edinme çabası gösterme,
Olgulardaki hastalıklarla ilgili son gelişmeleri izleyebilmek için on-line literatür taraması yapmak
Klinik ve bilimsel çalışmalara eleştirel yaklaşabilmeyi öğrenmek
Uygun kişilerden rehberlik ve yapıcı geri bildirimler alabilmek,
Yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirme amacıyla kendi öz değerlendirme becerisini yükseltmek,

4) İletişim becerileri

Sağlık çalışanları, hasta ve hasta yakınları ile genel patoloji hakkında etkin bilgi alışverişi yapabilmek,
Klinisyenle diyalog kurup, hasta öyküsü ile ilgili önemli ipuçlarını öğrenmek, materyali inceleyenlerken gerekecek soruları sormak,
Beklenmedik tanı veya klinisyen için önemli olan durumlarda klinisyenle iletişime geçmek,
Bölüm içi veya bölümlerarası toplantılarda olguları hazırlayıp, sunma becerisi gösterme,
Kendinden kıdemsizleri, öğrencileri, teknisyenleri eğitebilmek,
İyi organize, anlaşılır, gramatik olarak doğru klinik öykü ve makroskopik tanım yapabilme

5) Profesyonellik

Hastalara ve çalışma arkadaşlarına karşı kayıtsız şartsız saygılı davranmak,
Nöbetçi veya görevli olduğunda, istekleri en hızlı ve doğru biçimde karşılama
Hastanın özeline ve mahremiyetine özen gösterme,
Tıbbi hataları ve nedenlerini anlama, hatayla karşılaştığında uygun tepki verme,
Diğer asistanlarla gerektiğinde hizmetin en iyi biçimde sürdürülmesini sağlayacak bir etkileşim içinde olma,
Klinisyenlerle sürtüşme yaratmaksızın profes-

yonel iletişim kurma,

6) Sisteme dayalı pratik

Günlük vaka trafiğinden bağımsız olarak, tüm hastalıkları analiz etme, araştırma becerisi edinme
Diğer bölümlerle işbirliği içinde olma,
Kanıt dayalı pratiği artırmak için literatürü takip etme,
Tanı için gerekli ek test ve işlemleri israf gitmeden yapma,
Tanıları kodlamanın, veri tabanına gerekli bilgileri girmenin, araştırmalar için doku ayırmanın önemini anlama
Güncel mevzuatın gereklerini yerine getirme

TARTIŞMA

Bu bölümde öne çıkan sorunlara çözüm önerileri ayrı ayrı verilmektedir. Ayrıca eğitim sürecinde yapılabilecekler genel yaklaşım sonucu olarak sunulmaktadır.

SORUNLAR

SORUN 1: Uyum süreci

Ülkemizde Patoloji uzmanlık eğitimi dört yıllık bir süreçte verilmektedir. Asistanların ilk yılları genellikle önceden tahmin edemedikleri bir çalışma düzenine (parça !!!! almak, otopsilere katılmak, mikroskopik tanım yapmaya çalışmak,..) ayak uydurma çabasıyla geçmektedir. Bu süreç boyunca, çoğunlukla eyleme geçmese bile patolojiyi bırakmak, başka bölümler için arayışa girmek doğal davranış paterni olarak gözükmektedir. Genellikle de beklenenden uzun ve yorucu mesailer, mesai dışı çalışma saatleri değişik ikilemler yaşatmaktadır. Her şey yolunda giderse de sonraki yıllarda Patoloji Bilimini anlama, benimseme ve sevme olmaktadır. Giderayak son yıl işleyişe hakim olma, kıdemsizlere rehberlik etme, makale yazmaya başlama süreci başlıyor. Bu dönemdeki stres nedeni ise mecburi hizmet, yeni bir iş arayışı oluyor.

ÖNERİ 1: Uyumu hızlandırıcı önlemler gerekli
İlk aylarda hastane, bölüm ve patoloji oryantasyonu için yapılandırılmış bir dönem olabilir. Kıdemli birinin rehberliğinde; kimlik çıkartma, kütüphane- yemekhanenin yerini öğrenme, hasta hakları hakkında genel bilgilendirme, giysilerin edinilmesi hastaneye uyumu kolaylaştıracaktır. Bölüm oryantasyonu için de başasistan rehberliğinde tanıtım, birkaç saatlik formal sunumlar, bölüm işleyiş şemalarının , haftalık, aylık çalışma çizelgelerinin, bölüm uzmanlarının/öğretim üyelerinin çalışma şekillerinin aktarılması uygun olabilir. Bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda destek, iletişim ile ilgili genel bilgilendirme yapılabilir. Patoloji oryantasyonu için mümkünse adli tıp veya fetal otopsilerin çok olduğu bir merkezde organlardan çekinmeksizin parçalar almak, diseksiyonlar yapmak ve normal histolojiyi hatırlamak sağlanabilir. İlk birkaç ay laboratuvar çalışması ve makroskopi ve mikroskopide gözlemci olarak geçirilebilir.

SORUN 2: Eğiticiler açısından “eğitim” getirisi çok olmayan bir iş

Patoloji uzmanlık eğitiminde eğiticilerin sorumluluklarında, değişik nedenlerle eğitim birinci sırada değildir. Öncelikle üst yönetimler tarafından hizmet beklenmektedir. Hizmetin maddi ek kazanç getirmesi en büyük cazibesidir. Hizmet sırasında doğru ve kısa sürede tanı koyma kaygısı son yıllardaki rekabet ortamının bir sonucudur. Eğiticiler öncelikle bu stres altındadır.

Araştırma yapmak, eğitim kurumlarında belli konum elde etmenin koşuludur. Kariyer kaygısında; dolaylı ek kazanç ve rutin işleyişte saygınlık motive edici faktörlerdir.

Asistan eğitimi ise; maddi kazanç getirisi, ödülendirme sistemi ve kısa dönem meyvesi olmayan, daha çok gönüllülük esasına dayanan bir süreç gibi görülmektedir. Ortaya çıkan ürün anonim olduğu için de kişileri teke tek motive edici değildir.

ÖNERİ 2: Eğitimde sistemli bir yaklaşım gereklidir

Her asistan eğitimi verilen kurumda Eğitim Birimi olmalı. Eğitim biriminde birkaç eğitici ve tercihan başasistan yer almalıdır. Eğitimin niteliği ve sürekliliği gönüllülük esasına dayanmakta olup herkes için motivasyon faktörleri farklı farklıdır. Yetkisi olan bir statü motivasyonu artırdığı gibi asistan memnuniyetleri ve eğlenceli bir eğitim ortamı da azımsanmayacak bir güncel getiridir. Eğitim biriminin başında; eğitim işleri konusunda deneyimli, bölüm başkan yardımcısı-şef yardımcısı konumu gibi kalıcı bir konumda, sorumlu yönetici (eğitim direktörü) olmalı. Diğer üyeler gönüllülük esasına dayanarak seçilmeli. Eğitim birimi, patoloji uzmanlık eğitimi konusunda güncel gelişmeleri takip edip, bölümün yazılı uzmanlık eğitim programlarını oluşturmalı, yeterliliğe ve kanıta dayalı eğitim ve değerlendirmelerinin yapılabilmesi için alt yapıyı hazırlamalıdır. Yazılı geri bildirimler, eğitim ortamının oluşturulması ve devamının sağlanması konusunda çaba göstermelidirler. Doçentlik ve profesörlük başvurularında kişinin daha önce “eğitim direktörü” olarak görev yapmış olması dikkate alınmalı, mümkünse puanlandırılmalıdır.

SORUN 3: Asistanların uzmanlık eğitimi sürecini birincil olarak “eğitim almak” biçiminde algılamaları

Çoğu asistan için “eğitim alma”; birincil değil, neredeyse önemi olan “tek” şeydir. Bu eğiticilerin önem / öncelik sırası ile çatışmaktadır. Asistanlar varlıklarının nedeninin eğitim almak olduğunu düşünmektedirler. Kendilerine nasıl eğitim verilmesi gerektiği konusunda da söz sahibi olmak isterler. Bu bir dereceye kadar doğal karşılanmalıdır da. Hizmete katılmada da çalışmalarının çoğunlukla “ayak işleri” düzeyinde kalmasından rahatsızlık duymaktadırlar.

ÖNERİ 3: Bu soruna sihirli bir çözüm önerisi yoktur

Eğitim verilmesini beklemek, beklenti düzeyini

yüksek tutmak; çalışma ortamında stres ve gerilimi artırıcıdır. Öte yandan biraz stres de gerekli ve iyidir. Eğitim; karşılıklı etkileşim, bilgi alışverişinin yarattığı davranış ve tutum değişikliğidir. Aktif çaba gerektirir. Asistanların eğitimcilerini, uzmanlık eğitimi sürecinin her aşamasında motive etmeleri (ki bunun çok değişik yolları olabilir) mümkündür. Bazen, eğitim ortamı yaratma konusunda hevesli olmaları bile yeterli olur.

İnsanın her hangi bir işi en iyi “yaparak” öğrenebileceği gerçeğini gördüğümüzde ise “hizmet”, hiç de korkulacak, kaçılacak ve de uzak durulması gereken bir süreç değildir. Hizmette ise keskin sınırlarla çizilmiş görev tanımlarının dünyanın hiçbir yerinde olmadığını da hatırlamamız iyi olacaktır.

NE YAPMALI

Bölüm sorumluları (Anabilim dalı başkanları veya şefler)

Bölüm sorumluları; demokratik, bilimsel eğitim ortamı oluşturmak ve devamlılığı sağlamak için gerekli önlemleri almalıdırlar. Her an ulaşılabilir olmalı, diğer eğitimcilerin de ulaşılabilir olmaları için önlemler geliştirmelidirler. Eğitim toplantılarını günün ilk saatlerine veya son saatlerine koyarak, rutin işleyişin aksamamasını sağlayabilirler. Planlı bir süreç asistan memnuniyetini artıracaktır. Bölüm asistanlarının gereksinim duyduğu kurum dışı rotasyonların yapılabilmesi için üst yönetim ve diğer kurumlarla işbirliğine gitmelidirler. Objektif ve geçerliliği olan yazılı asistan ve eğitici geri bildirimlerinin alınması ve sürecin takibi; bölüm sorumlularının sorumluluklarındandır. Adaletli davranılması da; hem eğitimcilerin hem de asistanların bölüm sorumlularından en büyük beklentisidir.

Eğiticiler

Eğiticiler -belli sınırlar içinde olsa da- her an ulaşılabilir olmalıdırlar. Düzenli, programlı konferans veya teorik dersler, slide seminerleri, bilmece olgu sunumlarına aktif katkıda bulun-

maları beklenmektedir. Mikroskopik ve makroskopik değerlendirmelerde özenli olma, yeterli zaman ayırma; uzmanlık eğitiminin en can alıcı noktasıdır. Literatürdeki son gelişmeleri takip etme, uygulama eğitimcilerden beklenmektedir.

Asistanlar

Eğitim; karşılıklı etkileşim, bilgi alışverişinin yarattığı davranış ve tutum değişikliği olduğundan eğitim sürecine aktif katılımları beklenmektedir. Konsey, klinikopatolojik toplantılar ve her türlü bilimsel toplantıya hazırlıklı olarak gelmeleri, sunumlar yapmaları beklenir. Olgu takibinde sorumluluğun farkındalığı ve özenli çalışma; uzmanlık eğitiminden en çok yararın sağlandığı alandır. Asistanlar, eğitimini almakta oldukları işin “kendi meslekleri” olduğunu/olacağını bildiğince erken kavramalı, asistanlıkta geçen her dakikanın onlara bir şey katma potansiyeli olduğunu bilmelidirler.

TEŞEKKÜR

Eğitim gibi zevkli, ancak aynı derecede de zorlu böyle bir konuya hazırlanırken; gerek panel öncesi gerekse panel sonrası süreçte her türlü destekleri, önerileri, katkıları için Dr. Alper Koçbıyık, Dr. Banu Bilezikçi ve Dr. Bülent Celasun'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

KAYNAKLAR

1. Özyurt A. Dünyü, bugünü ve yarınıyla tıpta uzmanlık tüzüğü. TTB-UDKK Bülten, 2005, sayfa:10-12.
2. TIPTA UZMANLIK TÜZÜĞÜ Resmi Gazete Tarihi: 19/06/2002 Resmi Gazete Sayısı: 24790 Karar Sayısı: 2002/4198 "Tıpta Uzmanlık Tüzüğü" nün yürürlüğe konulması; 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'un 9 ncu maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 14/05/2002
3. Patoloji Dernekleri Federasyonu Bülteni Temmuz 2007, sayı:1.
4. Toolbox of assessment methods. A product of the joint initiative. ACGME outcomes project (Accreditation Council for Graduate Medical Education). American Board of Medical Specialties (ABMS). Version 1.1 September 2000.
5. Curriculum Content and Evaluation of Resident Competency in Anatomic Pathology: A Proposal Association of directors of anatomic and surgical pathology. Hum Pathol 2003; 34:1083-1090.